

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Fenomén Swinging Sixties:
populární kultura 60. let 20. století**

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy - britská a americká studia

Bakalářská práce

Fenomén Swinging Sixties:

populární kultura 60. let 20. století

Filip Pokorný

Vedoucí práce:

PhDr. Alice Tihelková Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň

2016

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, prosinec 2016 .....

Poděkování

Chtěl bych poděkovat paní PhDr. Alici Tihelkové Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, za užitečné rady a čas, který mi po celou dobu psaní práce věnovala. Dále bych rád poděkoval své rodině za podporu a trpělivost. Slečně Sandře Zelinkové bych velice rád srdečně poděkoval za velkou dávku průběžné motivace, dobré nálady a za pomoc při překonávání různých překážek, jak při psaní této bakalářské práce, tak v životě.

Obsah

1. Úvod	1
2. Politická situace v 60. letech	4
3. Proměny britské společnosti.....	6
3.1 Demografické změny a imigrace	6
3.2. Vznik a rozmach konzumní společnosti ve Velké Británii	9
3.3. Youth culture – nástup mladé generace	11
3.4. Sexuální revoluce 60. let	14
4. Nejvýznamnější oblasti populární kultury šedesátých let	16
4.1. Televize a televizní vysílání v 60. letech 20. století	16
4.2. Móda 60. let	19
4.3. Hudba	23
4.3.1. Rock and roll ve Velké Británii	24
4.3.2. Rock a jeho vliv na britskou populární kulturu	25
5. Závěr	28
6. Seznam pramenů a literatury:	31
6.1. Literatura.....	31
6.2. Internetové zdroje:	32
7. Resumé	34
8. Přílohy	35
8.1 Příloha č. 1.....	35
8.2. Příloha č.2.....	36
8.3. Příloha č.3.....	37
8.4. Příloha č.4.....	38
8.5. Příloha č. 5.....	39
8.6. Příloha č. 6.....	40

1. Úvod

Velká Británie procházela v 60. letech 20. století rozsáhlou kulturní a společenskou proměnou. Tato dekáda navazuje na poválečná 50. léta, která se nesla ve znamení obnovování státu a neustálého strachu z budoucnosti, jak státu, tak jeho obyvatel. Šedesátá léta ve Velké Británii neboli *Swinging Sixties* jsou známá tím, že mladá generace, narozená po druhé světové válce, střídá starší, konzervativně smýšlející generaci. Otevírají se také nové možnosti rozvinutí módy, stylu a hudby v doposud konzervativním království. Jedná se o jedno z nejvýznamnějších období v dějinách Velké Británie, co se kultury a společenského života týče. Během pouhých deseti let se stalo z poválečného Londýna centrum kulturního dění, svobody a všeobecného vzruchu (Watson 2016).

Počátek 60. let 20. století ve Velké Británii i celý jejich průběh je zaměřen na řešení ekonomické situace, která nebyla oproti jiným evropským ekonomikám v takovém rozkvětu a skrývala náznaky budoucí stagnace a úpadku. Tento úpadek se začal projevovat již při vládnutí Konzervativní a následně i Labouristické strany Velké Británie. Naplno se problémy s ekonomikou projeví až v letech sedmdesátých, kdy způsobily ekonomickou krizi následovanou velkou nezaměstnaností, znárodňováním podniků a četnými stávkami po celém britském království. Ekonomická situace neměla tak markantní vliv na britskou společnost jako v dekádě následující a lidé ji v 60. letech příliš nepocíťovali (Darwin 2011).

Politická situace se pomalu uvolňovala ze svých pevně zakořeněných zvyků. Vláda postupně slevovala své nároky na původně přísné sociální kontroly a tresty, které byly ve Velké Británii tradicí od Viktoriánské éry. Situace ve Velké Británii nabírala spíše liberálnější směr, což můžeme vidět na příkladu zrušení trestu smrti, legalizaci hazardu, legalizaci homosexuality a snížení věkové hranice volebního práva. Jednu z nejvýraznějších změn můžeme vidět na postavení žen ve společnosti. Právě v 60. letech totiž začala masově vznikat různá hnutí bojující za práva žen. Ženy získaly snadnější přístup k antikoncepci, díky čemuž mohly své

životy lépe kontrolovat (Christopher 2006: 1–10).

Celková liberalizace společnosti měla i negativní dopady. Šedesátá léta byla svědky rostoucí touhy po větší územní autonomii jednotlivých částí Velké Británie a také následných nepokojů souvisejících s touto separatistickou tendencí. Začaly se projevovat problémy s rostoucí imigrací, které se naplno ukázaly až v letech sedmdesátých. Změny, jež dekáda přinesla, si našly i své odpůrce – především zástupce církví, kteří zůstali u svých tradičních hodnot, avšak jejich popularita prudce klesala. Dalším odpůrcem bylo pravé křídlo britského politického spektra, které přímo neschvalovalo tyto liberální reformy (Ibidem).

Již od 50. let se kulturní život ve Velké Británii měnil. Podoba britského kulturního života se vyvíjela a měnila především díky nastupující mladé generaci, jež sebou přinesla nové trendy v módě, hudbě a každodenním životě. Společnost dala plně najevo touhu po změně v roce 1964, poté co Labouristická strana Velké Británie zvítězila ve volbách. Jedním z důležitých aspektů rozmachu nové mladé kultury v Británii je rozvoj a velká popularita digitálních technologií, jako jsou například televize nebo rádiové přijímače. Nově vzniklé moderní technologie a jejich cenová dostupnost, pro širokou veřejnost, způsobily rozmach populární kultury a nových trendů po celé Velké Británii (Ibidem).

Swinging Sixties, jak jsou 60. léta ve Velké Británii nazývána, se nesmazatelně zapsala do dějin populární kultury celého 20. století. Tato dekáda výrazně kulturně ovlivnila dekády následující. Společenský život se uvolnil z pomyslného konzervativního sevření a začal být více otevřený. Nová a mladá generace se začala vyčleňovat a seberealizovat. Liberálnější životní styl mladé generace se výrazně lišil od spíše konzervativního životního stylu starší generace. Tento postoj k životu a elán mladé generace rozhodně přispěl k celkové změně a utvoření nového profilu v kulturně-sociálním hledisku Velké Británie.

Cílem mé práce je zjistit, jakým způsobem se proměnila britská společnost 60. let. Jak se společnost změnila, se pokusím ukázat ze dvou vybraných hledisek,

a to z hlediska sociálního a kulturního. Období šedesátých let ve Velké Británii je natolik pestrým obdobím, že není možné, aby ho tato práce kompletně zmapovala. Jelikož je toto období velice pestré, rozhodl jsem se, že změny v britské společnosti představím na určitých fenoménech, které jsou typické pro období 60. let. Z hlediska sociálního se pokusím zjistit, jak se změnil obraz společnosti 60. let se zaměřením na společnost jako celek. V druhé části se budu zabývat vybranými fenomény typickými pro tuto dekádu a jejich vlivem na společnost. Bude se jednat o populárně kulturní fenomény, jako jsou móda, hudba či televizní vysílání. Otázku, na kterou bych chtěl odpovědět, zní: Jsou 60. léta oprávněně označována jako dekáda blahobytu a celkové spokojenosti, nebo je toto tvrzení mylné?

Tato bakalářská práce je rozdělena do pěti částí. První část bakalářské práce tvoří úvod. V úvodu je okrajově představena dekáda 60. let a jsou v něm položeny cíle a otázky. Po úvodu následují tři hlavní kapitoly. První z těchto kapitol je zaměřena na politickou situaci v 60. letech. Druhá kapitola se zabývá změnami v britské společnosti jako celku. Tato kapitola bude pojednávat o vzniku a rozmachu konzumerismu, nástupu nové mladé generace či o problematice sexuální revoluce. Druhá kapitola pojednává o fenoménech, jež jsou pro 60. léta kulturně nejvýznamnější. Tato kapitola by měla ukázat nejvýznamnější kulturní i společenské hybatele v britské společnosti 60. let – například hudbu, módu, televizi nebo rádia. Poslední část této bakalářské práce tvoří závěr, ve kterém bude zodpovězena otázka položená v úvodu práce, a ve kterém budou shrnuty nejvýraznější fenomény populární kultury šedesátých let ve Velké Británii. V závěru bude též potvrzeno nebo vyvráceno, zda 60. léta byla skutečně érou kulturních změn, celkové spokojenosti a blahobytu, jak se všeobecně tvrdí.

Pro tuto práci jsem zvolil kompilační metodu, přičemž nejvíce stěžejními zdroji jsou knihy od historika britského původu Dominica Sandbrooka (*White Heat* a *Never Had It So Good*), jež v těchto knihách pojednává o padesátých a především o šedesátých letech 20. století ve Velké Británii. Ekonomická a politická fakta, jež jsou obsahem první kapitoly, byla čerpána především ze dvou knížek *Fifty key figures in Twentieth-century British Politics* napsaná Keithem

Laybournem a kniha *Dějiny Anglie* od Andrého Mauroise. Dalším přínosným zdrojem mi byla kniha s názvem *From the Bomb to the Beatles* od Juliet Gardierové, která velice kvalitně a detailně vysvětluje kulturní aspekty 60. let, a která mi pomohla více pochopit celkový obraz britské kultury v tomto období. Velmi cennými zdroji pro tuto práci byly odborné články na internetu a různé webové stránky. Tyto články a webové stránky pomohly doladit celkový obraz této práce a fungují jako jakési pojítka mezi různými fakty a názory, které mi při psaní této práce nebyly jasné.

Kromě těchto tištěných zdrojů se práce opírá i o internetové zdroje. Vzhledem k podobě tématu této práce, je většina použitých zdrojů zahraničního původu, především tedy anglického. České zdroje se ale v seznamu použité literatury také objevují například *Dějiny moderní Británie* nebo *Dějiny Anglie*.

2. Politická situace v 60. letech

Politická situace v Británii, která byla výrazně ovlivněna událostmi ve světě, měla obrovský vliv na změny, které utvářely dekádu 60. let. V období 50. let byla Velká Británie stále považována za jednu z hlavních světových mocností. Toto označení si stále držela především díky vývoji vojenských technologií v 50. letech. Mezinárodní pozice Velké Británie se v 60. letech změnila. Nejen díky Kubánské raketové krizi, ale především kvůli Suezské krizi přišla Velká Británie o svoji politickou moc a postavení ve světě.

Konzervativní vláda Harolda Macmillana si uvědomovala, že je třeba, aby se Velká Británie stala členem většího ekonomického celku. Z tohoto důvodu oznámila vláda Harolda Macmillana na začátku 60. let, že zažádá o vstup do EHS (Evropského hospodářského společenství). Návrh Britů na připojení k EHS byl vetován francouzským prezidentem Charlesem de Gaullem a jednání byla v roce 1963 zastavena. Britská vláda se nacházela ve velmi obtížné situaci, především co se ekonomické sféry týče. Ve volbách v roce 1964 nebyla Konzervativní strana schopna obhájit svůj mandát a tak ji nahradila Labouristická strana v čele s

Haroldem Wilsonem (Sandbrook 2005: 523-534).

Nový vůdce Labouristické strany, Harold Wilson, se dostal k moci v době, kdy Velká Británie čelila ekonomickým problémům. Především britský průmysl nebyl schopen držet krok se zahraniční konkurencí. Ministerský předseda tedy slíbil, že vytvoří plán a opět zajistí hospodářský růst. Jeho vláda byla poměrně úspěšná se svými hospodářskými reformami, avšak situace se nijak výrazně nelepšila, spíše naopak. Především po devalvaci britské libry v roce 1967. Nebyl to pouze špatný stav britské ekonomiky, co musela Labouristická strana před volbami v roce 1970 řešit. Dalšími otázkami byly například integrace nebílých imigrantů nebo nespokojenost katolíků v oblasti Severního Irska (Clement nedatováno).

Na konci 60. let Labouristická vláda Harolda Wilsona stále řešila problematickou ekonomickou situaci. Došlo k nárůstu nezaměstnanosti i nárůstu inflace. I přes tyto problémy s ekonomikou dosáhla tato vláda mnohých úspěchů v jiných oblastech. Za vlády Labouristické strany bylo schváleno mnoho důležitých zákonů, mezi které patří například zrušení trestu smrti. Dalším velikým počinem bylo zliberalizování zákonů, které se týkají homosexuality, potratů a dalších podobných témat (Maurois 1993: 447-458).

Harold Wilson nakonec nedokázal vyhrát volby v roce 1970, ale jeho politika zaručeně přispěla k celkové liberalizaci 60. let tím, že přinesla nové příležitosti a svobody, především v sociální sféře.

3. Proměny britské společnosti

3.1 Demografické změny a imigrace

Hned po skončení 2. Světové války se otázka imigrace stala jedním z hlavních témat britského politického života. Druhá světová válka silně poznamenala Velkou Británii, co se týče materiálních škod, i smýšlení jejich obyvatel. Země byla zničená a britská ekonomika se musela znovu postavit na vlastní nohy. Jedno z nejlepších řešení pro britskou ekonomiku bylo použití levné pracovní síly, především imigrantů. V roce 1949 vydala britská vláda prohlášení, že přistěhovalci hledající práci budou ve Velké Británii vítáni bez výjimek. Tato zpráva se rychle roznesla do celé Evropy i do zemí Commonwealthu (The National Archives nedatováno).

V letech hned po druhé světové válce se hlavním cílem imigrantů z Evropy stala právě Velká Británie. Vydání British Nationality Act of 1948, které dávalo všem občanům Commonwealthu právo na volný vstup do Velké Británie, také výrazně podpořilo migraci ze zemí Commonwealthu (BBC 2016).

V polovině 50. let bylo očividné, že tyto vládní kroky razantně zvýšily přísun levné pracovní síly pro rostoucí britskou ekonomiku. Cíl, o který se vláda snažila, byl tedy naplněn. Avšak imigrace se nezastavovala, právě naopak ještě více sílila. V roce 1962 tak britská vláda schválila Commonwealth Immigrants Act, který přikazoval zavedení přísných kontrol imigrantů ze zemí Commonwealthu. Zpráva o zavedení Commonwealth Immigrants Act se rychle rozšířila a před jeho uvedením do sbírky zákonů se do Británie dostalo během jednoho roku okolo 150.000 imigrantů (Sandbrook 2005: 308-315).

Společnost byla silně heterogenní a skupiny imigrantů se rozlišovaly v mnoha faktorech. Od třídního postavení přes věk až po vyznání. Britská konzervativní a

xenofobní společnost nebyla dříve zvyklá na větší počty cizinců v jejich vlastní zemi a ani je tam nechtěla. Mnozí Britové byli dokonce přesvědčeni o tom, že jsou nadřazení a na imigranty tak nepohlíželi jako na sobě rovné. Imigranti byli často terčem pochyb, předsudků a rasové diskriminace. Ta byla vidět v každodenním životě (The National Archives nedatováno).

Ve Velké Británii se od roku 1948 začaly množit rasové problémy, konflikty a stávky především ze strany bílého britského obyvatelstva. Tyto problémy přetrvaly přes padesátá léta a vyústily až ve známé výtržnosti v Nothing Hill v roce 1958. Rasová diskriminace byla poměrně běžná, proto britská vydala v roce 1965 Race Relations Act, který zakazoval projevy rasové diskriminace na veřejnosti. Situace na veřejnosti se po vydání tohoto zákona celkem uklidnila (BBC 2016).

Rasová diskriminace na konci 50. let se rozhodně podepsala na celkové podobě britské kultury. Černí imigranti byli bráni jako agresivní, hloupí, nespolehliví a nebezpeční. Imigranti byli často kritizováni za příliš extravagantní oblékání, přehnanou přátelskost a další pro Brity nepochopitelné chování. Karibští imigranti byli například známí pořádáním různých oslav, hlasitou hudbou, braním drog a bujným sexuálním životem (Sandbrook 2005: 328-330).

Jedním z dalších znaků ovlivňování britské společnosti kulturou imigrantů je důkaz rychlého růstu popularity jejich kuchyně. Jednalo se především o popularitu čínské a indické kuchyně. Je paradoxní, že i Britové, kteří neschvalovali imigrantskou vlnu, si jejich jídla oblíbili. V průběhu let se začaly objevovat restaurace, které podávaly především čínská a indická národní jídla. V šedesátých letech Britové jedli čím dál více a častěji tuto zahraniční kuchyni, jednak protože si chtěli odpočinout od vaření, ale především se tento styl stravování stal jakousi formou zábavy. Počty těchto restaurací přibývaly a zároveň přibývali i zahraniční pracovníci v těchto zařízeních (Castelow 2016).

Zástupci mladé nastupující generace nebyli nijak extrémně vyhrazení vůči imigračním komunitám, naopak měli zájem o vzájemnou interakci, na rozdíl od

jejich konzervativních rodičů. Kultura imigrantů z Karibiku byla velice výrazná a promítala se především do hudby. Reggae a Ska byly hudební styly, které vzešly z karibské kultury. Sportovci černé pleti se začali začleňovat do sportovních klubů a do tradičních britských sportů jako jsou například fotbal nebo rugby. Tito sportovci zastupující barvy Velké Británie často vyhrávali v mezinárodních závodech a disciplínách. Imigranti z oblasti Asie byli známí především díky své kuchyni a nově otevíraným restauracím, avšak jejich největší vliv byl vidět v ekonomické a vědecké sféře. Mnoho imigrantů z Asie se zaměřilo na vzdělání a jejich následující generace měly a dodnes mají velký vliv na britskou vědu a strukturu podnikatelského sektoru (Black and Asian studies 2016).

Černí imigranti z oblasti Karibiku byli především mladí muži bez partnerek. Tato skutečnost se výrazně projevila ve společenském životě Velké Británie. Tito mladí muži nebyli příliš kontrolováni, neměli dostatek zábavy ve svém volném čase, a jelikož cestovali většinou sami, tak neměli ani dohled starší generace. Tyto faktory způsobily velikou liberalizaci této komunity, která se projevila zakládáním klubů, rostoucí popularitou marihuany a rozmachem hudebních žánrů vycházejících z karibské hudební kultury a hazardu. Pouliční prostituce se stala velmi oblíbenou v oblastech s černými imigranty a mnozí z nich se nakonec stali kuplíři. Britský tisk a stále ještě konzervativní společnost si začali představovat tato místa jako jakési nové podsvětí (Manning 2013: 102-118).

Jak můžeme vidět Velká Británie a otázka imigrace jsou spolu úzce spojeny již poměrně dlouhou dobu. V 60. letech začala jedna z prvních fází postupné imigrační vlny, která jak je známo tvoří podstatnou část dnešní britské společnosti. Jelikož je Velká Británie jednou z nejvíce multikulturních zemí, je také zřejmé, že bude hodně ovlivněna kulturou imigrantů. Klasický obraz konzervativní britské společnosti se díky imigraci a liberalizaci společnosti vytratil. Dle mého názoru je dobře, že je Londýn centrem nejenom britské kultury, ale také kultur jiných.

Vzájemně se propojují a tvoří něco neobvyklého. Lidé se mohou zajít do indické restaurace, druhý den například do italské restaurace, předtím jít do anglické hospody a fandit místnímu fotbalovému týmu. Škála možností využití této multikulturality je opravdu velice široká.

3.2. Vznik a rozmach konzumní společnosti ve Velké Británii

Britská společnost se mohla díky zlepšování životní úrovně a růstu platů v šedesátých letech soustředit stále více na svůj volný čas a zábavu. Celkový životní styl se s nástupem 60. let měnil díky mnoha faktorům, jejichž vliv se v této době začal spojovat. V této kapitole představím obraz britské konzumní společnosti 60. let a zjistím, za jaké statky lidé nejvíce utráceli.

Konzumní společnost jako taková nebyla čistě produktem 60. let, ale byla výsledkem dekád předchozích, avšak plně se vyvinula právě v šedesátých letech. Konzumní společnost byla stvořena díky několika důležitým faktorům. Jedním z hlavních faktorů vzniku konzumerismu byla snaha britské vlády o minimální nezaměstnanost a trend zvyšování platového ohodnocení. Během průběhu padesátých let se průměrné platové ohodnocení tradičního zaměstnance zdvojnásobilo. Zatímco hodnoty platů rostly, tak základní sazba daně z příjmu klesala, což bylo pro obyčejného občana jenom dobře. Platy nerostly pouze v jedné společenské vrstvě, ale v celé britské společnosti. Dokonce i manuálně pracující zaměstnanci v oblasti průmyslu si platově výrazně polepšili a byli schopni si koupit i poměrně luxusní spotřební zboží. Díky vzrůstajícím platům se začala ve společnosti objevovat jistá soutěživost a závist. Lidé si většinou kupovali to, co viděli v televizi nebo u ostatních lidí. Na začátku 60. let se oproti roku 1957 počty majitelů aut, televizorů, praček a ledniček výrazně zvýšily. V případě aut o 5 %, o 32 % u televizorů a u praček a ledniček minimálně o 50 % (Sandbrook 2005:

103-125).

Díky těmto faktům se dá jasně tvrdit, že konzumní společnost ve Velké Británii začala vznikat na konci 50. let 20. století a její rozmach následoval a byl nejvíce vidět v dekadě následující – tedy v 60. letech.

Styl, jakým lidé a především ženy nakupovaly, se také razantně změnil oproti předchozím dekadám. Mnoho žen, které pocházely z pracující třídy, přestaly využívat místní malé obchody každý den a místo toho začaly navštěvovat supermarkety. Nakupování se tedy změnilo z prakticky každodenní činnosti na jeden velký víkendový nákup ve velkém obchodním centru či supermarketu. Celkový nárůst konzumerismu v britské společnosti znamenal změnu dosavadního životního stylu. V období šedesátých let se rapidně zvedl počet nových domů a zahrad, stejně tak počet automobilů. Jako jeden ze symbolů britského konzumerismu 60. let je vytvoření nového modelu auta zvané Mini, které se stalo ikonou Swingující Británie – bylo malé, stylové a cenově dostupné pro mladé páry a svobodné ženy. Aktivita a zábava, dříve dostupné pouze pro bohatší vyšší střední třídu, byly díky zlepšené životní úrovni dostupné i obyčejným lidem. Rodiny si mohly dovolit víkendový výlet k moři, koupit si nový nábytek, nakoupit do šatníku nové oblečení či vyrazit si do italské restaurace, bez toho aniž by musely nějak výrazně koukat na to, kolik peněz utratí (Sandbrook 2007: 180-195).

Větší blahobyt v britské společnosti měl výrazný vliv na volnočasové aktivity. Změnila se především tvář dovolených, které začaly být čím dál více populární. Mnoho Britů si v šedesátých letech oblíbilo karavanové dovolené, což mělo později za následek nárůst masového turismu, časté dopravní zácpy a znečišťování populárních přímořských lokalit. Stále více oblíbenými se stávaly dovolené v zahraničí, především ve Španělsku, ale i v jiných státech na pobřeží Středozemního moře. Dříve luxusní zboží, jako například víno se stávalo dostupnějším a díky dovoleným v zahraničí se zvýšila obliba instantní kávy a

ležákového piva, což změnilo doposud zažitě návyky, co se pítí týče. Stejným způsobem byly zasaženy i stravovací návyky Britů, které byly ovlivněny tím, že lidé měli více peněz a více volného času a díky imigrantům z celého světa dostala britská kuchyně novou chuť a vůni (Sandbrook 2007: 192-205).

Celkové vylepšení životní úrovně britské společnosti přineslo kromě zvýšených výdajů za zábavu také změny v rodinných, mezirasových i mezitřídních vztazích. Rozmach konzumní společnosti v 60. letech ve Velké Británii měl za následek větší toleranci, co se týče sexuálních vztahů nebo dokonce módy, kdy se všichni členové společnosti a především mladí lidé mohli oblékat tak, jak se jim zlíbilo, a nebyli omezováni konzervativními názory veřejnosti, jako tomu bylo dříve (Marwick 2012: 13-25).

Lze s přehledem tvrdit, že se životní úroveň britské společnosti jako celku bezpochyby zvedla. Britové dostávali vyšší platy a zároveň bylo plno spotřebního zboží. Nabízená škála tohoto spotřebního zboží rapidně rostla, především díky modernizaci technologií. Britové měli více volného času a zároveň více možností jak naložit se svým volným časem. Mnoho z nich si mohlo nově dovolit odjet na dovolenou, nebo na víkend k moři. Lidé utráceli své peníze za věci, které přímo nepotřebovali, ale toužili je vlastnit, protože si je mohli dovolit. Například nové módní oblečení, hudební desky, televize, rádia a podobně. Pokud je člověk schopen utrácet peníze za takovéto spotřební zboží, je rozhodně na místě říci, že společnost jako celek rozhodně nestrádá spíše naopak. Rozmach konzumerismu byl nepochybně ovlivněn právě masmédií, jako jsou rádia a televize.

3.3. Youth culture – nástup mladé generace

V této kapitole se pokusím ukázat, jakým způsobem se podílela nová mladá generace na přetvoření obrazu britské společnosti 60. let. Dále se pokusím přijít na

to, jak se mladí lidé prezentovali a jak působili na veřejnost.

Až do začátku padesátých let 20. století byly k vidění v kultuře britské společnosti pouze dva ucelené kulturní proudy. Prvním z těchto kulturních proudů byla obliba zahrádkaření, fotbalu a varieté. Jako druhý proud byly brány symfonické koncerty, golf nebo bridž. Toto byly populární kratochvíle střední třídy. Takto vypadal ve zkratce kulturní život ve Velké Británii do padesátých let. Nejdůležitějším aspektem rozvoje a modernizace britské kultury byl bezpochyby rozvoj moderních technologií, především tedy rozhlasu a televize. Rozvoj těchto technologií měl za následek počátek vytváření společné kultury. Ta se začala objevovat v průběhu 50. let, ale hlavní rozkvět zažila až v letech šedesátých. Nejpodstatnější změnou si prošla kultura mladých lidí a nastupující nové generace. Kultura této části společnosti překračovala hranice třídního postavení a finančních příjmů. Mladí lidé bořili zažitě zvyky díky vyšším příjmům a byli schopni utvářet si svou vlastní identitu, bez ohledu na zažitě stereotypy, především z důvodu sekundárního vzdělávání (Wasson 2010: 332-338).

V šedesátých letech bylo otevřeno mnoho nových univerzit po celém Spojeném království a množství studentů ve školách se rapidně zvýšilo oproti předchozím letům. Nárůst studentů byl způsoben reformou ve vzdělávání, schválenou britskou vládou přijetím Robbinsovy zprávy v roce 1963 (Robbins report of 1963). Studentům byly poskytovány granty, některé poplatky byly placeny místními orgány, zlepšila se dostupnost ubytování a možnost dojíždění studentů. Budoucnost země byla tedy v rukou mladé nastupující generace. Mladí lidé měli vždy v britské společnosti své pevně dané místo a neměli možnost se příliš projevit. Toto se však změnilo a nová generace zaplavila Británii a především Londýn (Gardiner 1999: 130-135).

Toto ovšem nebyl jediný důvod nástupu mladé generace. Příčin pro vznik a velký rozmach způsobily i další faktory. Jedním z nich byl demografický nárůst

této skupiny v 50. letech a její koncentrace ve městech a předměstích, nikoliv ve vesnických oblastech. Dalším významným faktorem, jak bylo již zmíněno dříve, byl rozvoj masových medií – především televize a rádia. Také mladé ženy nemusely trávit tolik času v kuchyni, díky stálé modernizaci kuchyňských spotřebičů. V roce 1960 bylo schváleno zamítnutí povinné vojenské služby, což dalo mladým mužům dva roky svobody navíc. Mladí lidé měli celkově v této době více volného času i peněz, což se projevilo především na britské ekonomice. Adolescenti kupovali více oblečení, hudebních nahrávek, časopisů a dalších spotřebních věcí, které jim přinesly alespoň krátkodobý pocit radosti. Tato mladá generace byla definována jako skupina obyvatel mezi 15. a 25. rokem života (Sandbrook 2005: 428-440).

Vliv této specifické skupiny na britskou ekonomiku jako celek nebyl moc výrazný. Avšak mladí lidé utráceli své peníze pouze v určitých oblastech ekonomiky, což bylo důležité. Neutráceli své peníze za jídlo nebo bydlení. Svě finance nechávali v obchodech za oblečení, boty, cigarety, alkohol, kino, zkrátka vše co je dodnes mladým lidem blízké. Jejich utrácení v tomto ekonomickém sektoru bylo dáno i tím, že mladí chtěli kupovat jiné věci než jejich rodiče. O kvalitním životě mladé generace svědčí i vzpomínky jednoho muže z Coventry: „Každý týden jsem si koupil alespoň dvě nebo tři desky, měl jsem tolik peněz na utrácení, až je to neuvěřitelné, když se podívám zpátky. V té době bylo hodně dobře placených prací pro teenagery spojených s automobilovým průmyslem. Každý víkend jsem utratil 10 liber pouze za sebe, za oblečení, za vyražení ven a nejvíce ze všeho za hudbu.“(Sandbrook 2005: 437; Sandbrook 2005: 435-448).

Mladí lidé se začali čím dál více projevovat svým osobitým stylem ve společnosti. V kulturním undergroundu bylo cítit jisté pnutí už na konci padesátých let. Toto pnutí se projevovalo právě díky mladým, kteří měli více času, více peněz a hlavně neukojitelnou potřebu se seberealizovat a vyjádřit své názory.

Na začátku šedesátých let byl cítit příliv nové, mladistvé energie, která začala přetvářet doposud zažitý kulturní obraz britského království. Populární hudba nabírala každým dnem na popularitě, díky velkému množství rádiových přijímačů, gramofonů a tranzistorových rádií, rozhlasovému vysílání pirátských rádií a prodeji hudebních desek. Ve Velké Británii tomu bylo stejně jako ve Spojených státech – pokud měl mladý člověk peníze navíc, první věc, za kterou utratil své peníze, byla hudba. S rozmachem popularity britských hudebních skupin začalo opravdová kulturní mánie, ve které se pohybovala právě mladá generace (Česká televize 2016).

Můžeme tedy tvrdit, že liberalizace 60. let a rozmach konzumní společnosti dal za vznik specifické kultury mladých lidí. Tito mladí lidé se stali jakousi oddělenou částí společnosti, která měla svůj vlastní vkus v hudbě, knihách, filmech a dávala trávení svého volného času velikou váhu. Mladí se začali seberealizovat posloucháním populární hudby, oblékáním a nakupováním v nově otevřených módních buticích. Mladým nezáleželo na tom, kdo pochází z jaké společenské vrstvy, bylo pro ně důležité být styloví a také se výrazně stavěli proti zažitým tradicím i jakýmkoliv autoritám. Bylo pro ně důležité jít proti proudu dosavadní britské konzervativní společnosti.

3.4. Sexuální revoluce 60. let

Velká Británie v období 60. let zažívala poměrně velikou liberalizaci společnosti, která znamenala změny pro mnoho Britů. Jak název kapitoly napovídá, tato kapitola se bude zaměřovat především "sexuální revolucí 60. let" a také postavením britské ženy ve společnosti. Období 60. let dalo ženám nové možnosti a svobodu, co se jejich sexuálního života týče. V této době se změnilы hodnoty Viktoriánské Británie, jako byly například: tradiční podoba rodiny, práva žen či otázka manželství. Jakýsi viktoriánský morální kód přestával platit a Britové se nebáli otevřeně mluvit o svých sexuálních životech. Tyto změny byly

způsobeny především novými tématy v mezilidských vztazích, jakými byly rozvody, potraty, antikoncepce a další.

Jedním z velice významných témat sexuální revoluce 60. let jsou bezpochyby rozvody. Ve velmi konzervativní Velké Británii bylo těžké se nechat rozvést. Změna nastala až v roce 1969, kdy byl schválen Divorce Reform Act of 1969. Po schválení tohoto zákona měli partneři žijící odděleně nejméně dva roky právo na to se dát rozvést, v případě, že s tím oba souhlasili. V případě nesouhlasu jednoho z partnerů se muselo čekat na rozvod pět let. Tento zákon dával novou možnost ženám, které nebyli šťastné ve svém manželství. Rozvody se nově staly nejčastějším důvodem, proč se začaly množit neúplné rodiny s otcem nebo matkou samoživitelkou. Na začátku 70. let tvořily takovéto rodiny 3,5% ze všech britských domovů (Glennister 156-165).

Navzdory tomu, že díky novému zákonu o rozvodech přibývalo neúplných rodin, měly ženy možnost volby, jak naložit se svými životy. Oproti předchozím obdobím byla tato dekáda pro ženy rozhodně tou doposud nejlepší, co se svobody týče.

Dalším důležitým tématem této dekády je otázka těhotenství. Na počátku 60. let byly povoleny antikoncepční pilulky. Povolení těchto pilulek bylo významným milníkem pro všechny ženy a jejich plánování rodinného života. Zákon National Health Service Act of 1967 dával možnost lékařům poskytovat poradenství ohledně plánování rodiny a zároveň jim umožnil předepisovat antikoncepci. Dostupnost antikoncepce vnesla do sexuálního života Britů jistou uvolněnost. Ženy již nemusely v tomto ohledu spoléhat na muže, založení rodiny a otěhotnění se stalo možností volby. Zavedení antikoncepční pilulky tak pomohlo považovat aktivní sexuální život za něco naprosto normálního. Ženy se přestaly bát neplánovaného těhotenství a otevřeně o antikoncepci mluvili (Cafe 2011).

Potrat byl také další důležitý aspekt života žen v 60. letech. Potrat byl

legalizován v roce 1967 díky liberálnímu poslanci Davidu Steelovi , jenž předložil o potratech ke schválení. Tento nový zákon umožňoval, aby žena, která je v rané fázi těhotenství mohla legálně podstoupit potrat. Zákon o potratech dával ženám opět více sexuální svobody. Ženy se tolik neobávali neplánovaného otěhotnění a jedním z důvodů byla cenová dostupnost potratu. Otázka potratu je velice choulostivé téma a má určitě mnoho odpůrců, avšak bylo třeba zastavit provádění nelegálních potratů, které byly velice nebezpečné a často dokonce až končící smrtí (Browning 2005).

Sexuální revoluce 60. let a určité legislativní změny výrazně změnila postavení žen v britské společnosti. Pokud se podíváme zpět do viktoriánské Anglie, můžeme vidět, že žena neměla skoro žádná práva. Jejím hlavním úkolem bylo starat se o domácnost, porodit potomka a mít rodinu. Tato pozice se drasticky proměňuje s výše zmíněnými aspekty, jako jsou antikoncepce, potraty a rozvody. Celková liberalizace sexuality 60. let otevřela dveře svobody všem ženám, jež si mohli rozhodovat o tom, kdy si založí rodinu, s kým budou sdílet postel či zda se nechají rozvést. Tyto myšlenky byly dříve naprosto nepředstavitelné. Je tedy vidět že liberalizace v této dekádě rozhodně pomohla všem ženám, které chtěly mít kontrolu nad svými vlastními životy. Dle mého názoru je uvolnění pozice ženy v britské společnosti jednou z nejdůležitějších věcí, kterých 60. léta dosáhla.

4. Nejvýznamnější oblasti populární kultury šedesátých let

4.1. Televize a televizní vysílání v 60. letech 20. století

Nejvíce populárním zdrojem zábavy v 60. letech byla právě televize. Její popularita začala růst v 50. letech a největší rozmach zažila v 60. letech. Na konci 50. let bylo jasné, že televize se stala důležitou složkou kultury a vyžadovala větší pozornost. Rozmach popularity televize v běžných domácnostech měl za výsledek domestikaci kultury a zábavy. Muži, kteří dříve trávili volný čas v hospodách se

svými kolegy, mohli teď trávit více času doma se svými rodinami u televize. Není náhodou, že když začala růst popularita televize, tak návštěvnost na fotbalových zápasech, v hospodách a kinech zažívala znatelný úpadek (Sandbrook 2005: 380-400).

Na konci 50. let se stala televize něčím, co chtěl vlastnit každý člověk. Jedním z důležitých okamžiků v dějinách britské televize je fakt, že BBC dostala svolení televizně přenášet korunovaci Alžběty II., což velice zvýšilo obecnou popularitu televizního vysílání ve Velké Británii. Dle průzkumu se ukázalo, že již v roce 1959 pravidelně sledovalo 60% Britů televizní vysílání 5 hodin v zimním období a 3 hodiny v létě. Takováto čísla byla na začátku 50. let naprosto nepředstavitelná z důvodu odlišné mentality společnosti a zároveň omezením vysílacího času. Televizní programy byly v 50. letech poměrně monotónní a nudné. Běžné bylo vysílání pořadů pro zahrádkáře, kuchařských pořadů či pořadů pro děti. Tyto programy byly vysílány pod záštitou BBC, tedy veřejnoprávní televize. BBC byla dlouho jedinou televizní stanicí ve Velké Británii. Avšak v roce 1955 se objevila ITV (Independent television) a její franšízy. BBC měla nového konkurenta a obě tyto televizní stanice se snažily získat na svou stranu co nejvíce diváků. BBC spustila novou televizní stanici s názvem BBC 2. ITV zase přinesla do televize nové trendy a pořady jako například hrací soutěže nebo americké pořady s kovbojskou tematikou a komediální pořady a začala si získávat čím dál tím větší popularitu mezi diváky (Gardiner 1999: 93-106).

V televizích se tedy začaly objevovat nové pořady a nová témata. Dalším z nových témat, které dostaly šanci se prosadit v televizním vysílání, byli televizní satira a humor. Satira, která právě v 60. letech zažila boom, je klasickou součástí britské kultury a je oblíbená u většiny obyvatel. Když začala být vysílána, způsobila mnoho kontroverzí. Byla především výtvozem pracující třídy a komici právě pocházející z pracující třídy dokázali velice pobavit jejich osazenstvo černým, někdy i nepříjemným humorem, jak je pro Británii typické (Sandbrook

2005: 568-574).

Díky popularitě televizního humoru se na britské televizní scéně objevily i tzv. sitcomy. Mezi nejkontroverznější a zároveň nejpoblárnější z nich patří: Steptoe and Son, That Was the Week That Was a například Do Not Adjust Your Set. V britské televizi začalo být velice oblární drama a nejnámějšími pořady s touto tematikou byly The Wednesday Play vysílaný BBC a Armchair Theatre vysílaný ITV. Později se objevily další jako Power Game nebo Callan. Všechny tyto pořady nabízely divákovi pravidelný týdenní přísun realistických, někdy až příliš negativních postav a jejich životních příběhů. Další pořady, které získaly na popularitě v 60. letech, byly ty se špionážní tematikou. Po filmovém úspěchu Jamese Bonda se takováto tematika rozšířila i do televizního vysílání. Pořady jako The Avengers, Danger Man, The Champion nebo The Prisoner byly velice oblíbené až do konce 60. let (Tise Vahimagi nedatováno).

Dalšími pořady, které začaly být v šedesátých letech oblíbené, byly například telenovely. Britská společnost si velice zamilovala pořady, které se zabývaly každodenním životem obyčejných lidí. Nejvíce oblární telenovelou se ve Velké Británii stala ta s názvem Coronation street. Začala ji vysílat ITV a nejprve byla určena pouze pro obyvatele na západě země, ale s postupem času bylo její vysílání rozšířeno do celého království. Tato telenovela si dodnes drží velmi vysoké hodnocení v oblíbenosti u diváků a zároveň je jedna její epizoda jednou z nejsledovanějších událostí v historii britské televize, tuto epizodu sledovalo necelých 22 miliónů Britů (Nostalgia Central 2016).

S rozmachem nových televizních stanic a jejich pořadů, lze pozorovat celkové zkvalitnění britské televizní scény. Vzhledem k tomu, že psaná literatura upadala, měla mladá generace nastupující na začátku 60. let, více času na sledování televize. A jelikož byla televize nástrojem kulturně-sociální změny, ovlivňovala také tuto mladou generaci (Feather 2006: 201).

Na konci šedesátých let se v Británii objevilo barevné vysílání, které se rychle stalo pro diváka velmi populární, a televize se díky tomu stala ještě více atraktivnějším zdrojem zábavy. Poprvé se barevné vysílání objevilo v roce 1966, kdy se týkalo pouze určitých programů. Do konce roku 1969 vysílaly nejpopulárnější britské televizní stanice (ITV a BBC) všechny své programy s barevným obrazem (BBC 2016).

Popularita televizního vysílání má samozřejmě i horší stránky. Například tu, že televize ovlivnila a výrazně změnila klasickou kulturu a životní styl pracující třídy. „Dříve když se muž vrátil z práce, čaj byl už připravený na stole, oheň plápolal a rádio v rohu potichu vydávalo hudbu nebo písně. Všichni se umyli a posadili na svá místa a všichni spolu mluvili. Potom se objevila televize a to byl konec bohaté kultury, ve které si lidé povídali.“ (Sandbrook 2005: 391, Sandbrook 2005: 388-391).

Můžeme tedy vidět, že kultura rodinného života a volného času se velice změnila. Lidé trávili více času zavřeni doma u svých oblíbených televizních pořadů. Televize se právě v této době stala jedním z největších faktorů ovlivňování názoru společnosti a tímto faktorem zůstává dodnes. Konzumní společnost, rozvoj technologií, liberalizace společnosti, nástup mladé generace, větší příjmy a více volného času měli za výsledek ovlivnění životního stylu celé britské společnosti. Na jednu stranu je škoda, že klasický britský životní styl upadal. Na stranu druhou tato proměna se netýkala pouze Velké Británie nýbrž celého světa, tudíž bych ji nazval spíše nezbytným pokrokem.

4.2. Móda 60. let

Poprvé v 50. letech ukázala Velká Británie první znaky vlastní tvorby v oblasti módy. V této době se vytvořila společenská subkultura zvaná Teddy boys a zaplavila ulice ve Velké Británii. V 50. letech poprvé otevřela svůj módní butik

Mary Quant a změnila tak doposud zažitě módní smýšlení Britů. 60. léta byla obdobím nástupu generace dětí narozených hned po válce tzv. „Baby boom“. Spolu s nárůstem platů a celkového zlepšování životní úrovně společnosti měla tato generace více peněz na utrácení a zároveň se chtěla odlišit od předchozí generace jakýmkoliv způsobem. Móda se tak stala jedním ze způsobů, jakými se chtěli mladí odlišovat od jejich rodičů a prarodičů. V 60. letech se zvýšil počet módních butiků, které pravidelně měnily své kolekce a dopřávaly teenagerům to, po čem toužili. Mladí lidé toužili po tom, jejich móda definovala jejich osobnosti a byla pouze pro ně, nikoliv i pro jiné generace, jako tomu bylo například ve 20. letech, kdy módní oblečení určené pro mladistvé mohli nosit lidé všech věkových kategorií (Klein 2008).

Jonathan Aitken, britský žurnalista, napsal, že revoluce v oblasti módy měla nejvýraznější vliv na celkovou náladu a chování mladých lidí ve Velké Británii v 60. letech. Také si všiml, že fotografové, módní návrháři a například modelky se stali novými hrdiny nové britské společnosti. Tito lidé zosobňovali hodnoty swingující společnosti, jakými byly: mládí, talent, sláva, sex appeal a zároveň ztělesňovali nového ducha Velké Británie, jež se stala za vlády Harolda Wilsona více dynamickou, moderní a liberálnější. V této době nebyla v oblasti módy výraznější osobnost, která by více zosobňovala úspěch a modernizaci než samotná Mary Quant (Sandbrook 2007: 228-229).

Mary Quant byla módní návrhářkou a první inovátorkou v britském módním průmyslu. Měla velice vyhraněný vkus na dosavadní módu a styl oblékání ve Velké Británii. Britská móda byla nevýrazná a nudná. Proto začala navrhovat a vytvářet své vlastní oblečení pro širokou veřejnost. „ Bylo to něco, do čeho jsem věděla, že nechci vyrůst. Neviděla jsem žádný důvod, proč by dětství nemohlo být něco, co by trvalo věčně.“ (Gardiner 1999: 133; Gardiner 1999: 130-134).

Do módy zavedla čistost a především jednoduchost. Inspirovala se například oblečením, které nosí děti a přenesla ho do módy pro dospělé. Zároveň jako materiál pro výrobu některých modelů zvolila flanel či polyvinylchlorid (PVC), což byla v módě novinka. Její šaty, které se začaly prodávat ve známém butiku Bazaar v Chelsea, nebyly ani levné ani drahé, ale byly cenově dostupné pro obyčejné lidi. V šedesátých letech začaly být z její tvorby velice populární krátké kalhoty, minisukně, volné šaty a zkrátka všechno oblečení, které lidem dávalo větší možnost volnosti a pohybu a celkové volnosti. Dalšími populárním módním oblečením pro mladé se staly trikoty, hubené dlouhé šaty, podkolenky či punčochy. Mary Quant nejenže vnesla nového ducha do britské módy, ale zároveň i sjednotila společnost. V 60. letech se právě díky nové módě především z rukou Mary Quant změnilo smýšlení společnosti o třídních vrstvách. Lidé už se nerozdělovali na členy různých tříd, ale díky módě si byli všichni mladí lidé rovni a nekoukali na sebe skrz prsty. Jediná dělicí čára, která existovala, byla mezi mladými a starými lidmi. Móda tedy odrážela myšlenku, že v novém světovém řádu a konzumní společnosti není místo pro aristokracii. Dělení společnosti již tedy nezáleželo na tom, z jaké třídy člověk pocházel, ale díky rostoucímu konzumerismu vzniklo jiné dělení společnosti, které sice nebylo vázané s třídním původem, ale se stylem. Dalo by se tedy říci, že mladý člověk, který se špatně oblékal, nebyl tedy ve společnosti oblíbený (Klein 2008).

Módní průmysl a hudební průmysl byl velice silně spojen, díky tomu, že lidé chtěli vypadat jako jejich hudební idolové a nosili stejné oblečení i stejné účesy. Když hudební skupina The Beatles v roce 1963 zaplavila Velkou Británií, jejich styl oblékání i styl účesů se staly nejznámějšími symboly nové mladé kultury. I přes to, že Beatles byli velice populární, měli i své konkurenty – skupinu Rolling Stones. Členové této hudební skupiny působili rebelským dojmem a nosili oblečení typické pro odpadlíky či postavy z westernových filmů. V této době již nebyl žádný jednolitý styl v oblékání, jako tomu bylo dříve, ale každý člověk si

byl schopen utvářet svou vlastní identitu podle sebe. Ve společnosti se začaly objevovat nové různorodé styly oblékání, které přímo ovlivňovaly chování určitých skupin společnosti. V módě šedesátých let můžeme pozorovat výrazný vliv těchto módních kultů. Nový módní kult zvaný Moderns nebo zkráceně Mods se objevil s nástupem Beatles v roce 1963. Moderns symbolizovali vlastnosti typické pro období Swinging Sixties. Byli to mladí lidé, kteří často jezdili na skútrech a motorkách, utráceli velké peníze za módní oblečení a byli zaujati soulovou a R&B hudbou (Connikie 2007: 1-14).

V 60. letech začaly závody o dobývání vesmíru mezi Spojenými státy a Sovětským svazem. Cestování vesmírem se stalo jedním z nejvíce probíraných témat ve společnosti a ovlivnilo i samotný módní průmysl. Tato kosmická móda byla založena na futuristickém vzhledu oblečení, které bylo z plastového nebo vinylového materiálu, jenž nebyl používán v oděvním průmyslu. Tato móda se týkala hlavně žen, které nosily více průhledné oblečení, vysoké boty, a tzv. „catsuits“ s legínami. Jako doplněk se mohli nosit futuristické helmy, či jiné podobné pokrývky hlavy, které byly spojené s vesmírnou tematikou. Naprostým opakem vesmírného stylu se stal Hippie styl. Hippie styl byl rozhodně jedním z nejvlivnějších módních stylů šedesátých let. Členové této skupiny lidí se obecně vymezovali proti západnímu materialismu i proti válkám a propagovali mír jako řešení všech problémů. Vyznačovali se dlouhými vlasy, nošením čelenek a džínových kalhot, které byly často potřhané. Pro Hippie styl byly také typické pestré barvy a nepravidelné vzory, stejně tak nošení různých módních doplňků (především náramků a náhrdelníků z přírodních materiálů). U „Hippies“ bylo také velice oblíbené nošení pantoflů a sandálů místo uzavřených bot. I samotní Beatles si nepřisvojili pouze módní hodnoty Hippie stylu, když si například nechávali narůst dlouhé vlasy, přisvojili si také i jeho filozofické hodnoty, což výrazně ovlivňovalo jejich posluchače a fanoušky (Connikie 2007: 40-60).

Móda se snad poprvé v britské historii stala významným hybatelem populární kultury celé společnosti. Móda 60. let byla pestrá, neokoukaná a každý týden přinášela něco nového. Nejenom, že stala novým zájmem mladých Britů, dalo by se říci, že móda spolu s hudbou utvářela obraz společnosti 60. let. Každý člověk se díky velice širokému spektru výběru oděvů a stylů mohl sám seberealizovat. Člověk měl mnohem více možností, kde nakoupit oblečení, především kvůli otevírání módních butiků po celé zemi. Móda se stala něčím novým a tolik neokoukaným, a to bylo přesně to, co mladá generace potřebovala, aby ukázala svůj rebelantský postoj vůči dřívějším zažitým pořádkům (mezi které patřila i móda 50. let).

4.3. Hudba

Kulturní exploze šedesátých let byla produktem především bohatství a rozmachu konzumní společnosti. Bylo to období, kdy i téma sexu přestávalo být v britské společnosti tabu. Samozřejmě na celkové podobě této doby se také podepsala hudba a kapely, které v této době vznikaly. Především pak The Beatles. Oni byli zosobněním revolty proti věkovým a třídním bariérám. Do roku 1966 tato revoluce populární kultury, jejíž představiteli byli především The Beatles, udělala z Londýna kulturní centrum světa (Sandbrook 2005: 716-731).

O rozmachu britské populární hudby a její obrovské popularity svědčí i to, že tato hudba začala být populární i ve světě a ovlivňovala hudební styl a kulturu ostatních zemí. Tento fenomén rozmachu populární hudby v polovině šedesátých let je běžně označován jako Britská invaze. Nejvýraznější vliv měla britská populární hudba na hudební scénu Spojených států amerických. V čele této hudební invaze stály mladé rockové a populární skupiny jakými byli například The Beatles, The Who, Rolling Stones, The Animals, The Kinks a Herman's Hermits (Robbins nedatováno).

4.3.1. Rock and roll ve Velké Británii

Důvodů, kvůli kterým začal být Rock & Roll ve Velké Británii populární je mnoho. Britové sdílí spolu s Američany stejný jazyk, a to angličtinu. Britská společnost byla také velmi ovlivněna americkými vojáky, kteří zde po válce ještě pobývali, a kteří si ve Spojených státech žili o mnoho lépe. Tato ukázka amerického stylu života oslovila především mladé lidi, kteří začali vytvářet různé subkultury. Důkazem může být nárůst počtu tzv. Teddy boys, kteří se snažili napodobit americký životní styl (O'Sullivan 1974: 37-39).

Populární hudba nebyla pro britskou společnost žádnou novinkou, avšak největší nárůst popularity zažila právě na konci 50. a na začátku 60. let. V padesátých letech byli ve Velké Británii populární stejní umělci jako za války a hudební scéna byla plná nudných, někdy až triviálních písní, které neodpovídaly poválečné náladě. Změna nastala až v roce 1955, kdy bylo povoleno hraní americké hudby v britských rádiích. Rádia začala Velkou Británii zaplavovat nejnovějšími hudebními hity ze Spojených států amerických. Rok 1956 se stal tedy rokem, kdy byla Velká Británie zaplavena Rock and rollem. Britové poslouchali mnoho Rock and rollových umělců z USA, mezi všemi však dva tyto umělci vyčnívali. Byli jimi Bill Haley a především Elvis Presley. Hity jako Rip It Up, Rock Around the Clock, Heartbreak Hotel, Jailhouse Rock nebo Hound Dog byly mezi britskou populací a především mladými velice populární. Největším symbolem Rock and rollu ve Velké Británii se stal světoznámý zpěvák Elvis Aaron Presley, který si podmanil tamní hudební scénu i novinové titulky. Pro mladé Brity byl vzorem, podle kterého si nacvičovali jeho typické taneční pohyby, česali vlasy a chtěli ho co nejvěrněji napodobit (Bell 2014: 12-65). Rock and roll začal ve Velké Británii upadat začátkem šedesátých let, především po nástupu nové beatové hudby v roce 1962. Někteří umělci jako například Cliff Richard si dokázali udržet své pozice v britské hudební hitparádě. Britský Rock and roll ale víceméně vymizel a začal ho nahrazovat nový dominantní hudební styl, kterým

byl Rock, spojovaný s hudebními kapelami, nikoliv již s jednotlivci (Ibidem).

4.3.2. Rock a jeho vliv na britskou populární kulturu

Éra Rock and rollu později začala upadat a ve Velké Británii vydržela pouze do roku 1962. Rock and roll již tedy nebyl v módě a hledala se za něj náhrada. Toto byl čas, kdy se začaly objevovat čistě britské hudební skupiny a především pak notoricky známá skupina The Beatles. Samotní členové kapely byli celkově britské společnosti sympatičtí, a jejich osobnosti a povahy si Britové zamilovali. Oproti povětšinou sólovým hvězdám Rock and rollu si Beatles a jim podobné kapely psali vlastní texty a rozmohl se trend jakéhosi amatérismu v hudbě. Od poloviny šedesátých let se začaly ve Velké Británii množit hudební skupiny, které si psaly svoje texty a sami si rozhodovaly o vlastní vizáži a stylu hraní. Dá se říci, že populární hudba se díky těmto novým trendům poměrně demokratizovala a byla tak blíž k samotnému posluchači. Tvorba populární hudby se přenesla z rukou profesionálů do rukou mladých amatérů, jejichž propojení s posluchači bylo intenzivnější (Sandbrook 2007: 97-108).

The Beatles vzali vše, co bylo dobré na Rock and rollu a změnili to v něco ještě mnohem více vzrušujícího a originálnějšího. Ke konečné formě Rocku došli experimentováním s určitými znaky R&B a blues, což ve výsledku přineslo hudební styl, který je mnohem více energický a dokáže posluchače ovládnout. Dobrovolně založili určitý prototyp samostatné rockové skupiny, která si psala vlastní texty k písním a čerpala pouze z vlastních materiálů. Podle jejich vzoru se dále řídili další hudební skupiny, které vznikaly v období šedesátých let (Unterberger 2016).

Jako mánie se dá označit to, co vyvolali rodáci z města Liverpool – John Lennon, George Harrison, Ringo Starr a Paul McCartney a jejich skupina The Beatles. Tato skupina byla založena v roce 1957 a po několika letech hraní v

hospodách v Liverpoolu a okolí prorazila a prosadila se na britské hudební scéně. Beatles se okamžitě stali hudební senzací Velké Británie a jejich písně jako například I Want to Hold Your Hand nebo She Loves You, obsazovaly přední příčky hudebních hitparád po celém světě. Tato hudební skupina také vydala celou řadu alb, jako jsou například Rubber Soul nebo Revolver a natočila i mnoho filmů, mezi které patří A Hard Day's Night a Help!. Odhaduje se, že skupina prodala celkem více jak 600 miliónů hudebních nosičů po celém světě. Jejich tvorba měla výrazný vliv na celkovou podobu britské společnosti a především mladé generace, která si členy této skupiny brala za vzor. The Beatles se začali potýkat s vnitřními problémy v roce 1969 a v roce 1970 se skupina rozpadla (The Rock and Roll Hall of Fame and Museum nedatováno).

Druhou nejvýznamnější britskou rockovou skupinou z období šedesátých let jsou bezpochyby Rolling Stones. Období růstu jejich slávy a popularity začalo v roce 1966, když The Beatles přestali živě vystupovat. Rolling Stones tak sebrali The Beatles část posluchačů a fanoušků, když začali vystupovat před diváky po celém světě a pyšnili se titulem největší živě vystupující kapela na světě. Tato skupina vydala mnoho známých hitů jako např. Satisfaction, Ruby Tuesday, Sympathy for the Devil či Lets Spend the time together. Ještě větší popularitu získala skupina na konci 60. let po smrti jednoho z členů kapely Briana Jonese kvůli problémům s drogami. Jejich tvorba se na konci 60. let ještě více zdokonalila a vydali několik alb, které jsou jedněmi z nejpoblárnějších v rámci jejich repertoáru. Na rozdíl od The Beatles se skupina nerozpadla a dodnes (2016) je stále aktivní a má miliony fanoušků po celém světě (IMDb 2016).

Dvěma největšími britskými hudebními giganty byli bezpochyby The Beatles a Rolling Stones. Tyto dvě hudební skupiny se však od sebe lišily. The Beatles dokázali posluchače hluboko oslovit, díky své schopnosti zaujmout tématem a podobou hudby. The Beatles svým způsobem zosobňovali revoltu

mladé generace, ale přesto nosili obleky a zůstali více konvenčními. Zatímco Rolling Stones, se svým frontmanem Mickem Jaggerem, byli mnohem více radikální, jak svými hudebními texty, tak i svým vzhledem a stylem oblékání a symbolizovali, stejně jako The Beatles, jakousi revoltu proti zažitým zvykům ve Velké Británii (SOFA Entertainment 2010).

Úspěch a popularita britských hudebních skupin byla zapříčiněna především dobou. Už na konci padesátých let bylo v britských domácnostech velké množství hudebních přehrávačů a jejich počty se razantně zvyšovaly. V této době dostala populární hudba svou pravou tvář. Zpěváci vystupovali v rádiích i v televizi, prodej hudebních desek každým rokem rostl, vznikaly nové časopisy s hudební tematikou a další. V šedesátých letech se tyto faktory ještě mnohem více zesílily především díky tomu, že mladí lidé se potřebovali seberealizovat a zabavit, měli více peněz a více volného času kvůli kratším pracovním dobám. Britské hudební skupiny tedy přišly se správným hudebním stylem na správné místo a ve správný čas (Česká televize 2016).

Důkazem oblíbenosti hudebních kapel a obecně populární hudby je zakládání tzv. pirátských rádiových stanic, které vysílaly z lodí zakotvených v mezinárodních vodách. Všechna tato rádia si zakládala na nových technologiích, které umožnily spojit v jednom vysílání hudbu, reklamy, mluvené slovo i různé znělky. Rádia tohoto typu vznikala poměrně rychle a panovala mezi nimi značná rivalita. Tyto rádiové stanice byly mezi mladými lidmi velice populární, protože každý člověk měl své vlastní rádio a tyto stanice umožňovaly nový, intenzivnější zážitek z poslechu hudby (Sandbrook 2007: 103-106).

5. Závěr

Tato bakalářská práce ilustruje změny stavu v britské společnosti 60. let 20. století. Je zaměřena především na ty aspekty, které byly nejvýraznějšími hybateli tohoto období. Ve společnosti 60. let se objevují nové postoje, přístupy i nové chování lidí. Život se nenávratně změnil a lidem byla dána mnohem větší svoboda a více životních možností než kdy dříve. Ekonomická tvář Velké Británie se začala měnit, když v šedesátých letech došlo k rozmachu konzumerismu a konzumní společnosti. Ekonomika zaměřená na průmysl se díky socio-ekonomickým změnám přetvořila na ekonomiku postavenou na službách.

Podoba společnosti se v období 60. let výrazně proměnila díky mnohým faktorům, mezi které patřila především imigrační vlna a nástup nové mladé generace. Britská kultura přestávala být v průběhu šedesátých let v mnoha ohledech čistě britská. Tito imigranti svým každodenním působením v běžném životě britské společnosti začali postupně ovlivňovat její kulturu. Vlivy imigrantů na britskou kulturu jsou patrné i dodnes. V šedesátých letech byly zakládány undergroundové kluby, rozmohla se popularita drog a spolu s jejich rozmachem se rozšířila obliba karibských hudebních stylů (především pak Reggae). Britská kuchyně, sport, umění a věda jsou pouze jedněmi z mnoha dalších oblastí kultury, které byly ovlivněny kulturou imigrantů. Cizí kultura nahrazovala pouze určité sektory britské kultury, přesněji ty, které byly konzervativní a nudné. Pozdějším členstvím v EHS se Velká Británie ještě více multikulturalizovala.

Britská společnost nově pociťovala značné zlepšení životní úrovně. Šedesátá léta jsou považována za éru konzumerismu a já se s tímto názorem naprosto ztotožňuji. Každý člověk v Británii měl více peněz a ceny veškerého spotřebního zboží klesaly. Lidé si mezi sebou záviděli nové věci, a pokud je viděli u někoho jiného, museli je mít také. Když do tohoto pomyslného sociálně-

kulturně-finančního koktejlu přidáme ještě to, že technologie byly modernizovány velice rychle, což způsobovalo rychlé obměny zboží v obchodech, dojdeme k tomu, že Velká Británie 60. let byla pohlcena konzumním stylem života.

Šedesátá léta jsou bezpochyby dekadou mladých lidí. Pro mladé lidi se v této době otevřely obrovské možnosti. Nezaměstnanost prakticky neexistovala, výše platů stále rostla, pracovní doba se zkracovala a začala se rozšiřovat popularita konzumní společnosti. Mladí lidé měli potřebu se seberealizovat a odlišit se všemi možnými způsoby od starší generace. Toto byl jeden z důvodů růstu zájmu o populární hudbu a módní oblečení. Rozmach mladé generace způsobilo mnoho na sobě nezávislých faktorů. Generace dětí narozených těsně po druhé světové válce byla početně velice silná. Modernizace technologií dopřávala mladým více volného času. Zboží v Británii zlevňovalo, zatímco platy rostly a mladá generace začala formovat tvář britské společnosti šedesátých let 20. století.

V šedesátých letech byly způsoby kulturního vyžití v Británii velice rozmanité. Televizní vysílání začalo být díky zvětšené konkurenci, více kvalitnější a více populárnější. Rozrůstal se počet televizních stanic a nových televizních programů. Britská společnost si v šedesátých letech velice navykla na pravidelné sledování televize. Oblast módy byla v této dekádě velice zajímavá. Ve společnosti se začaly objevovat různé subkultury, které si oblékaly, co se jim zlíbilo. Členy těchto subkultur byli především mladí lidé a teenageři, kteří měli potřebu se seberealizovat a odlišit se. Oblast hudby je v rámci britské kultury vůbec nejvýznamnější. V období 60. let ovlivňovaly Velkou Británii dva hlavní hudební proudy. Prvním byl Rock and roll, který byl známý především díky americké hudební vlně, která zaplavila Británii v polovině padesátých let. Tento hudební styl byl zosobňovaným postavami Elvise Presleyho a Billa Haleyho. Rock and roll byl v roce 1963 vystřídán Rockem a britskými rockovými skupinami, jako byli The Beatles, The Who, Rolling Stones a mnoho dalších.

Kvalita života rostla, množství spotřebního zboží také. Británii ovládaly nové moderní technologie spolu s přívalem nové módy a rockové hudby. Platy obyčejných lidí se výrazně zvedaly. I když se v britské společnosti objevovaly známky problémů s imigrací či ekonomikou, tyto problémy naplno propukly až v dekadách následujících. Životy lidí se zjednodušily a staly se více svobodnými. Ženy mohly kontrolovat, zda založí rodinu a kdy tomu tak bude. Tyto možnosti jim přinesl pokrok v liberalizaci sexuálních témat. Role žen ve společnosti se z ničeho nic naprosto změnila a ženy měly najednou možnost kontroly nad svými vlastními životy. Období šedesátých let 20. století je všeobecně považováno jako jedno z nejlepších v moderní historii Velké Británie a dle zjištěných poznatků lze konstatovat, že toto období lze oprávněně považovat jako jedno z nejúspěšnějších období 20. století. Šedesátá léta tak tedy byla skutečně obdobím blahobytu a celkové spokojenosti.

6. Seznam pramenů a literatury:

6.1. Literatura

Bell, Robin (2006). *The History of British Rock and Roll: The Forgotten Years 1956 – 1962* (Sweden: Robin Bell).

Christopher, David P. (2006). *British Culture: An Introduction* (Hove: Psychology Press).

Connikie, Yvonne (2007). *Fashions of a Decade - The 1960s* (China: Morris Press, Ltd.)

Feather, John (2006) *A history of British publishing* (Oxon: Routledge).

Gardiner, Juliet (1999). *From the bomb to The beatles*. (London: Collins & Brown Limited).

Glennerster, Howard (2000). *British Social Policy Since 1945*. (Oxford: Blackwell).

Laybourn, Keith (2002). *Fifty Key Figures in Twentieth-century British Politics* (London: Routledge).

Manning, Paul (2013). *Drugs and Popular Culture* (London: Routledge).

Maurois, André (1993). *Dějiny Anglie* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny).

Marwick, Arthur (2012). *The Sixties: Cultural Revolution in Britain, France, Italy and the United States, c. 1958-1974* (New York: Bloomsbury Publishing).

O'Sullivan, Dan (1974). *The Youth Culture* (London: Taylor & Francis).

Sandbrook, Dominic (2005). *Never Had It So Good* (London: Abacus).

Sandbrook, Dominic (2007). *White Heat, A History of Britain in the Swinging*

Sixties (London: Abacus).

Wasson, Ellis (2010). *Dějiny moderní Británie od roku 1714 po dnešek*. (Praha: Grada Publishing a.s.).

6.2. Internetové zdroje:

BBC (2016). *History of the BBC – 1960s*

(<http://www.bbc.co.uk/timelines/zg3sfg8>, 10. 11. 2016).

BBC (2016). *How has immigration changed Britain since WW2?*

(<http://www.bbc.co.uk/timelines/zxm6pv4>, 21. 10. 2016).

Black and Asian studies (2016). *20th Century History of Asian and Black Culture in the UK* (<http://www.blackandasianstudies.org.uk/20th-century-history/>, 12. 10. 2016).

Browning , Anna (2005). *The world of Vera Drake*

(http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/magazine/4285081.stm, 10. 10. 2016).

Cafe, Rebecca (2011). *How the contraceptive pill changed Britain*

(<http://www.bbc.com/news/uk-15984258>, 15. 10. 2016).

Castelow, Ellen (2016). *Food in Britain in the 1950s and 1960s*

(<http://www.historic-uk.com/CultureUK/Food-in-Britain-in-the-1950s-1960s/>, 15. 4. 2016).

Clement, Michelle (nedatováno). *Harold Wilson*

(<https://www.gov.uk/government/history/past-prime-ministers/harold-wilson>, 12. 10. 2016).

Česká televize (2016). *Swingující Londýn aneb éra skupin a britská invaze*

(<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/60-leta/clanky/16-swingujici-londyn-aneb-era-skupin-a-britska-invaze/>, 13. 4. 2016).

Darwin, John (2011). *Britain, the Commonwealth and the End of Empire*

(http://www.bbc.co.uk/history/british/modern/endofempire_overview_01.shtml, 15. 3. 2016).

IMDb (2016). *The Rolling Stones biography*

(<http://www.imdb.com/name/nm1213869/bio>, 18. 3. 2016).

Klein, Marissa (2008). *The Rise to Prominence of British Fashion in the 1960's: Economic, Cultural, and Political Foundations*

(http://web.stanford.edu/group/journal/cgi-bin/wordpress/wp-content/uploads/2012/09/Klein_Hum_2008.pdf, 7. 4. 2016).

Nostalgia Central (2016). *1960s Television – Introduction*

(<http://nostalgiacentral.com/television/tv-by-decade/tv-shows-1960s/1960s-television-introduction/>, 8. 3. 2016).

Robbins, Ira A. (nedatováno). *British invasion*

(<http://www.britannica.com/event/British-Invasion>, 29. 3. 2016).

SOFA Entertainment (2010). *The Rolling Stones*

(<http://www.edsullivan.com/artists/the-rolling-stones>, 7. 3. 2016).

The National Archives (nedatováno). *Postwar Immigration*

(http://www.nationalarchives.gov.uk/pathways/citizenship/brave_new_world/immigration.htm, 19. 3. 2016).

The Rock and Roll Hall of Fame and Museum (nedatováno). *The Beatles Biography* (<https://rockhall.com/inductees/the-beatles/bio/>, 15. 3. 2016).

Tise Vahimagi (nedatováno). *TV in the 1960s*

(<http://www.screenonline.org.uk/tv/id/1209631/index.html>, 10. 4. 2016).

Unterberger, Richie (2016). *The Beatles* (<http://www.allmusic.com/artist/the-beatles-mn0000754032/biography>, 17. 4. 2016).

Watson, Kimberley (2016). *The 1960s The Decade that Shook Britain*

(<http://www.historic-uk.com/CultureUK/The-1960s-The-Decade-that-Shook-Britain/>, 21. 2. 2016).

7. Resumé

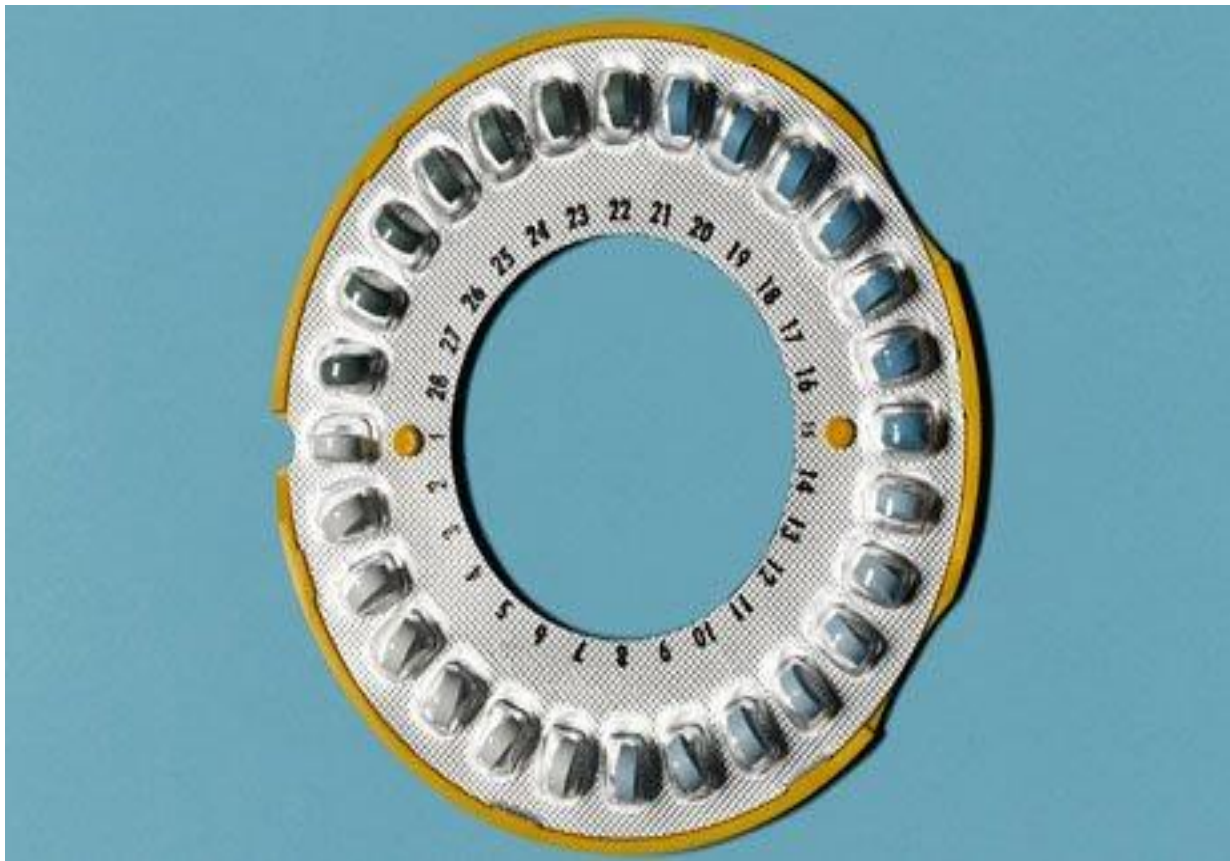
The theme of my bachelor thesis is “Phenomenon of Swinging Sixties: Popular culture in Great Britain in 1960s. In general, the 1960s are known as a decade of economic and cultural prosperity and also as one of the best periods in history of Great Britain. I used compiling method for this bachelor thesis. Books *From Bomb to the Beatles* (1999) by Juliet Gardiner and *White Heat* (2006) and *Never Had It So Good* (2005) by Dominic Sandbrook are main sources for this thesis.

This work consists of five chapters. Firstly there is a brief introduction to 1960s. First chapter describes political situation in 1960s Britain. Second chapter is focused on British society and its changes. Third chapter is about most influential aspects of popular culture in 1960s, such as popular music, television and fashion. Boom of popular culture in this decade was caused by many factors that come together at the right time (affluence, young generation, new modern technologies and more). Economic prosperity and many positive cultural changes in 1960s makes this decade one of the best periods of British history to live in.

8. Přílohy

8.1 Příloha č. 1

První antikoncepce pro ženy v 60. letech

Zdroj: Introduced in 1960, the world's most popular oral contraceptive is now taken for granted. *The Guardian* (<https://www.theguardian.com/society/2010/jun/06/rachel-cooke-fifty-years-the-pill-oral-contraceptive>, 1. 11. 2016).

8.2. Příloha č.2

Rocková skupina The Beatles

Zdroj: The Beatles at the BBC Television Studios in London before the start of their world tour, June 17, 1966. *Billboard* (<http://www.billboard.com/articles/list/5893869/the-beatles-top-50-songs-biggest-billboard-hot-100-hits>, 27. 10. 2016).

8.3. Příloha č.3

Dobový módní katalog Mary Quant

Zdroj: Mary Quant's ginger group. *The world of Kays a lifetime fashion and lifestyle* (<http://www.worldofkays.org/website/body-image/1960-2>, 17. 10. 2016).

8.4. Příloha č.4

Pochod feministického hnutí v 60. letech

Zdroj: Sexual Revolution: Feminism's Subversive Enemy or Partner-in-Crime?
OnePeterFive(<http://www.onepeterfive.com/sexual-revolution-feminisms-subversive-enemy-or-partner-in-crime/>, 24. 10. 2016).

8.5. Příloha č. 5

Obrázek konzumerismu 60. let

Zdroj: U.S. Early 1960s consumerism. *Pinterest*
(<https://cz.pinterest.com/pin/57139488998713707/>, 25. 10. 2016).

8.6. Příloha č. 6

Testování barevného vysílání BBC

Zdroj: Philips 1963 experimental colour television camera test at the BBC. *Museum of the Broadcast Television Camera* (<http://www.tvcameramuseum.org/philips/expcol-1963/p3.htm>, 22. 10. 2016).